

lastnikom kmečkih penzionov, sobaricam ali maserkam v zdravilišču, smučarskim učiteljem in gorskim vodnikom, izdelovalcem pip ter prodajalcem ovčjih kož, sirarjem na obnovljenih planšarijah in mehanikom v servisih, krčmarjem ter kočijažem, ... itn.

Ker HE Kobarid ne zmore takšnega obsega, ker objekt po svoji funkciji ne more predstavljati novega pokrajinskega okrasa in ker je pogoj za rentabilnost kobariške elektrarne postavitev II. faze, to je HE Trnovo (s potopitvijo dela bovške kotline), upravičeno dvomimo v obljube in zagotovila, ki jih radodarno trosijo avtorji HE Kobarid. Po drugi strani pa nerazvitost v Zg. Posočju ne bo odpravljena le s preprečitvijo gradnje elektrarne, tudi je ne bo odpravila kakšna miloščina v obliki nove ceste do Skednja pod Kaninom.

Pasivnih krajev po svetu ne rešujejo dobrodelne prireditve v korist revnih, ampak znižani ali odpravljeni davki, javna dela, predvsem pa težke investicije. Vsak razumnik ve za to. Torej?

vinko cuderman O BOGATI OBČINI IN BOGATEM MESTU IDRJI

V Naših razgledih (26/2-71) je bil objavljen članek "Poskus rangiranja slovenskih občin glede na splošno razvitost". Avtor članka Lovro Pfajfar je povzel rezultate študije, ki je bila napravljena na Inštitutu za ekonomska raziskovanja in je pri rangiranju upoštevala naslednjih osem kazalcev: narodni dohodek na prebivavca, osnovna sredstva na zaposlenega, narodni dohodek privatnega kmetijstva na kmečkega prebivavca, delež zaposlenih, delež nekmečkega prebivavstva, promet trgovine na drobno na prebivavca, število osebnih in tovornih avtomobilov na prebivavca in število zdravnikov na prebivavca. Po tej študiji so slovenske občine razvrščene v pet skupin, Idrija pa je v drugi skupini med "bolj razvitimi

slovenskimi občinami". Študija torej potrjuje mnenje, ki vlada v Sloveniji, namreč, da je Idrija bogata, pri čemer ob besedi Idrija večina pomisli na rudnik živega srebra. Ta je bil zaradi konjunktura pred štirimi, petimi leti *res* v izredno ugodnem položaju, pa so se o tem "problemu" seveda razpisali naši časnikarji in tako pomagali ustvarjati javno mnenje o idrijski bogatiji. Danes, ko rudnik že tretje leto preživlja krizo (osebni dohodki so ves ta čas ostali nespremenjeni) bi bila morda moralna dolžnost taistih novinarjev, da tudi o tem podrobneje obvestijo slovensko javnost!

Ker nisem ekonomist, težko razpravljam o ustreznosti kazalcev, ki so jih upoštevali na Inštitutu za ekonomska raziskovanja pri rangiranju slovenskih občin, kljub temu pa lahko nad njimi zdvomim, saj ne upoštevajo niti izobrazbene strukture prebivavstva (od katere je krepko odvisna sedanost in prihodnost neke skupnosti) niti stanja objektov, kot so šole, zdravstveni dom ipd. (da o ostalih objektih, od katerih je odvisen javni standard, ne govorimo), upoštevajo pa kot (pomemben?) kriterij število avtomobilov na prebivavca. Ta kazalec bi – po moji neekonomsko izobraženi pameti – prišel v poštev prej za ugotavljanje mentalitete prebivavstva neke občine, kot za ugotavljanje njene gospodarske razvitosti, razen tega pa je močno krivičen do občin, katerih prebivavci so odrezani od središča in jim je zaradi slabih prometnih zvez avtomobil vse prej kot luksuzno blago. Osebni avtomobil je le del osebnega standarda in ga je marsikdo prisiljen vzdrževati na račun ostalih življenjskih potreb. Primerjava števila tovornih avtomobilov v občinah, ki nimajo vlakovnih zvez, s številom tovornjakov v krajih, ki imajo možnost tovrnega prometa z vlaki, je pa sploh kazalec posebne sorte!.

Le zadnji kazalec (število zdravnikov na prebivavca) upošteva tudi javni standard, a še ta kazalec z mehaničnim primerjanjem da lahko le izkrivljene rezultate: število zdravnikov v strnjeno naseljenih občinah in v občinah z gorskimi vasi in kmetijami, oddaljenimi po več ur hoda od središča, se ne da primerjati! Študija, ki zanemarja tako pomemben element, kot je javni standard, pa prav gotovo nima nikakršne pravice, da rangira občine glede na njihovo splošno razvitost. Če bi imela Idrija sodobni zdravstveni dom, novo šolo, hotel (itd.), bi po tej študiji zavzemala isto mesto med slovenskimi občinami kot ga zdaj, ko se stavba, ki naj bi bila zdravstveni dom, dobesedno podira, ko šola, ki ji je dal žegen še Franc Jožef, že davno več ne odgovarja svojemu namenu (saj ne le da nima nikakih kabinetov, pač pa mora celo odpirati nove oddelke v neodgovarjajočih prostorih izven šole) itd. itd.! Z javnim standardom je seveda tesno povezan za nadaljnji razvoj nadyse pomemben problem: kadrovski! Tako seveda ni nič čudnega, če zdravniki v Idrijo prihajajo in jo v najkrajšem času zapuščajo, če je kadrovska zasedba na šolah in v občinski upravi žalostna in če je prežalostno tudi vse, kar je odvisno od teh služb! A najbolj žalostni so obeti za prihodnje čase, saj pri sedanjem "sistemu" iz klavrnega položaja ni videti izhoda.

Situacija, v kakršni se je znašla letos Idrijska občina, je "zanimiva": 50 % svojih proračunskih sredstev je prisiljena dati za šolstvo, sicer bi kot dopolnjevana občina ne dobila dodatnih sredstev od republiške izobraževalne skupnosti, ki pa misli letos pokriti v celoti le potrebe osnovnega šolstva, Za kritje tako imenovanega B programa (male šole, otroški vrtci, glasbene šole itd.) letos nima dovolj sredstev, kar pomeni, da bo Idrijska občina morala za te potrebe odmeriti še nekaj dodatnih sredstev, ali pa ukiniti omenjene vzgojno izobraževalne ustanove. Tako bo za financiranje šolstva šlo iz idrijskega proračuna (ki bo predvidoma znašal vsega skupaj 12.251.200 Din) precej več kot polovico celotnih sredstev, kako bodo živeli ostali od proračuna odvisni porabniki (zdravstvena služba, socialno varstvo, državni organi, družbeno politične organizacije idr.), republiške izobraževalne skupnosti, ki diktira na ravnost nesprejemljive pogoje, seveda ne briga!



V idrijskem občinskem proračunu letos ne bo sredstev ne za komunalno dejavnost, ne za narodno obrambo, ne za vzdrževanje občinskih cest, ne za štipendije (itd.), pa bo glavne vrzeli možno zapolniti edino tako kot lani: z družbenim dogovorom (ki je v bistvu dodatni, prostovoljni davek!). Če je v času, ko mu še ni bilo dano okušati sladkosti samoupravnih "pravic", prosvetni delavec v Idriji dobival posebni dodatek za težko delovno mesto, je npr. v lanskem letu (zato, ker živi v provinci!) plačeval troje samoprispevkov: za šolstvo, za družbeni dogovor in za ureditev gledališke dvorane! (Mimogrede: gospodarske organizacije se teh dogovorov niso vse - ali pa ne v celoti - držale!). Ob sedanjem "sistemu" pa v idrijski občini tudi s takimi samoprispevki ne bo mogoče rešiti najnujnejših problemov (nov zdravstveni dom, nova šola v Idriji in telovadnice pri centralnih šolah...), čeprav so tisti, ki so za reševanje teh problemov odgovorni, še vedno prepričani, da bo na kak način že mogoče! Nisem zoper optimizem, ki je utemeljen s podatki in računi, sem pa proti temu, da krpamo luknje na raztrgani suknji tako, da trgamo krpe z ene luknje, da zamašimo drugo, pri tem pa si domišljamo, da smo odkrili Ameriko! Najhujše pri tem pa je, da so Idrijčani sami prepričani, kako so bogati! Ko smo na enem od sestankov razpravljali o težavah v zvezi s financiranjem šolskega B programa, smo sicer govorili o tem, da Idrija po krivici slovi kot bogata občina, ob koncu pogovora pa smo slišali izjavo, da tistih osemdeset (starih) milijonov za idrijsko gospodarstvo ni nikakršno breme! Niti mesec dni kasneje sem moral na vse pretege zagovarjati sredstva, ki jih je občina dolžna dati kulturni skupnosti po zakonu, pri čemer smo se ustavljali ob vsoti sedmih in celo štirih starih milijonov!



Na občinski skupščini je bil dan čisto resen predlog, naj se z delom sredstev, ki pripadajo kulturni skupnosti, reši problem socialnih podpor. Če bo morda do prihodnjega leta izšel kak zakon in namenil kaj več sredstev v ta namen, bomo v Idriji gotovo razpravljali, kako bi se s temi sredstvi dalo rešiti probleme v kmetijstvu! Ob takih razpravah se nehote spomnim na ranjkega Frana Milčinskega, ki je nekaj časa živel v Idriji in jo vzel za model mesta - Muhobor! Danes bi šele našel snovi...!

jolka milič

NENAPISANA RECENZIJA

Pred dobro uro sem se usedla za mizo, da napišem recenzijo o TRAPEZU, o pesniški zbirki Branka Hofmana, ki jo je pred kakšnim tednom izdala koprsko založba Lipa, opremil in ilustriral pa znani slovenski slikar Vladimir Lakovič.